

če posnetega ne prepoznamo, in sicer zaradi svoje izvedbe, kar je tudi temeljni kriterij umetniškosti. (Vrečko npr. opozarja na Aristotelov izraz "pragmaton systasin" oz. "zgradbo dogodkov", ki je "duša tragedije" oz. njeno "počelo"). Prav s tem določilom pa se umetnost nasproti filozofiji vzpostavi kot avtonomno področje, kar se kaže tudi v katharsis kot imanentnem izbri-su mimetične funkcije umetnosti. V izvedbi oziroma v ugodju ob njej se po Vrečku implicitno kaže tudi že katharsis; ne glede na tezo Petruševskega, da te besede Aristotel sploh ni uporabil, je funkcija umetnosti še vedno ista. Poetična resnica se torej prav prek "formalnega določila" izvedbe oziroma ugodja ob izvedbi ločuje od spoznavne resnice oziroma ugodja ob spoznavanju v filozofiji.

Prispevki, objavljeni v zborniku, kažejo, da je formalistična estetika (vsaj) kolikor govorimo o umetnosti kot o nečem estetskem) nedvomno še vedno aktualna, kot so aktualne tudi nekatere Kantove opredelitve območja lepega. Škoda je le to, da nam zbornik, ki je sicer izšel v dveh zvezkih, večino razprav prinaša le v obliki kratkih povzetkov (včasih celo srečamo isti tekst v dveh različnih verzijah), kar nedvomno otežuje razumevanje avtorjevega hotenja.

Samo Krušič

THE FUTURE OF LITERARY THEORY

*Ur. Ralph Cohen
Routledge,
New York - London, 1989*

Izid zajetnega zbornika z obetavnim naslovom *Prihodnost literarne teorije*, ki na

več kot štiristo strahc prinaša dvaindvajset posebej za to priložnost napisanih razprav ali drugačnih prispevkov, je že sam po sebi omembe vreden dogodek. Podatki, da je urednik zbornika hkrati urednik ugledne literarnovedne revije *New Literary History*, ki se uvršča v krog najboljših ameriških publikacij te vrste in je znana po naklonjenosti novejšim težnjam v "kontinentalni" znanosti, ter izbor sodelujočih, med katerimi so tako sloveča imena, kot npr. Hélène Cixous, Jonathan Culler, Arthur C. Danto, Gerald Graff, Geoffrey H. Hartman, Wolfgang Iser, Hans Robert Jauss, Rosalind Krauss, John Hillis Miller in Hayden White, pa obetajo tudi resnično reprezentativno vsebino. Vendar zbornik v celoti gledano ne izpolnjuje povsem takšnih pričakovanj. Pač pa gre za soliden informativen prikaz raznosmernih teženj v nadvse heterogenem in spreminjajočem se polju literarne teorije, za nekakšen prerez dogajanja na teoretskem prizorišču ob izteku minulega desetletja. To prizorišče pa je širše od zgolj ameriškega, čeprav v publikaciji številčno prevladujejo ameriški avtorji. Po urednikovich besedah je razumevanje procesa spreminjanja, ki ga doživlja oziroma mu je podvržena literarna teorija, ravno osrednji namen publikacije, razen tega da je lahko pisanje literarne teorije po njegovem seveda povsem hedonistično motivirano (str. VII).

Zanimivo je, da si le manjšina prispevkov prizadeva globalno reflektirati vprašanje o bližnjih usmeritvah, razvojnih perspektivah, prihodnjih strategijah in sploh o

bodočih potih literarne teorije, o njeni notranji razčlenitvi in o mestu v literarni vedi ter v okviru humanistike nasploh. Pri tem se njihovi avtorji seveda ne morejo izogniti kontekstu, ki sta ga v literarni vedi vzpostavila Wellek in Warren s *Teorijo literature*. Kljub temu pa jim ne gre za preureditve, podgraditve in ekstrapolacijo njunih literarnoteoretskih koncepcij ali revizije pripadajočega pojmovnega aparata niti za spodbijanje nadvse problematične temeljne členitve literarne teorije na 'zunanj' in 'notranji' pristop ('extrinsic' in 'intrinsic' approach). Bolj od sistematike in celo bolj od problematizacije njunih stališč so namreč aktualne tako imenovane praznine, slepe pege v uspešno uveljavljenem teoretskem modelu, torej tisti problemski sklopi, ki jih v okviru svoje paradigme nista tematizirala, ampak sta jih potiskala na obrobje ali zavračala. Tako je v zborniku mogoče opaziti množenje in reaktualizacijo vprašanj, ki bi v njuni členitvi slejkoprej obveljala za zunanji pristop. Značilen premik pa predstavljajo nekakšne "sinkretične novotvorbe", poskusi konstruiranja novih pojmovnih mrež, teoretskih modelov, področij in predmetov, ki zelo decidirano kršijo t. i. "ontološko razpoko" med 'življenjem in družbo' in avtonomno umetnino kot 'estetskim objektom' (prim. R. Wellek, *Concepts of Criticism*, 1965, str. 293), ki je legitimizirala wellekovski razcep.

Spričo tega pravzaprav ni presenetljivo, da je pri večini avtorjev namesto sistemskih rešitev v ospredju eksplikacija izhodiščnih teoretskih postavk ter uveljavljanje lastnih

pozicij v sklopu literarnoteoretskih refleksij. Te vključujejo razne levičarske orientacije, feministično in afroameriško optiko, teoretsko psihoanalizo, različice recepcijske estetike oziroma teorije bračevega odziva, dekonstrukcijo, implicirajo povezave s historiografijo, umetnostno zgodovino, filozofskimi "disciplinami" (etiko, estetiko) in celo z računalništvom ter po drugi strani oživljajo tudi interes za tradicionalne literarnoteoretske "arhive", zlasti npr. za genološka vprašanja. Med ostalimi modernimi usmeritvami niso zastopane npr. tekstna lingvistika, tekstologija, semiotika, hermenevtika in empirična literarna veda, kar je po vsej verjetnosti mogoče pripisati skromnejši in manj odmevni recepciji le-teh v ameriškem prostoru. Zbornik torej nakazuje, da ostaja temeljna orientacija literarnih teoretikov še naprej pluralizem metod in najbrž tudi eklekticizem, hkrati pa posredno priča najmanj o emancipaciji literarne teorije tako v razmerju do primerjalne književnosti (saj to razmerje sploh ni tematizirano), kot tudi v stroki nasploh.

Ker publikacija ni urejena tematsko, se je nemara še najbolje držati enostavnega zaporedja. Prvi prispevek francoske profesorice, prozaistke, dramatičarke in teoretičarke *Hélène Cixous* je zelo osebno razmišljanje, nekakšen ekspozice eksistencialne fundiranosti lastnega pisanja oziroma strukture te fundiranosti, ki izhaja iz "avtobiografske konkretnosti" položaja subjekta v svetu, tj. avtorice kot ženske v določenem historičnem času in prostoru, iz njenega odnosa

do Očeta, do jezika, do užitka (jouissance) in do Drugih.

Sledita dve razpravi, ki povezujeta območje literarne teorije s področjem historiografskih študij. *Hayden White* podobno kot že v svojih prejšnjih delih navezuje problematizacijo domnevno nevtralnega statusa historiografskega teksta na spoznanje o diskurzivni posredovanosti historičnih dejstev in informacij, ki implicira interpretativni aspekt historiografije. Historično védenje, trdi avtor, pri tem pa ima v podporo tudi mnenje mnogih drugih uglednih teoretikov zgodovinopisja, je torej neizogibno "pripovedno", historična interpretacija pa je narativizacija historičnih dejstev. Literarni diskurz kot pripoved o izmišljenih dogodkih in historiografski diskurz kot pripoved o resničnih dogodkih sta si podobna, ker oba operirata z jezikom in uporabljata iste procedure oziroma strukture produkcije pomena. Zato je za razumevanje historiografskega diskurza potrebna tropološka analiza, s katero je mogoče analizirati elemente, ravni in kombinatorične procedure neformaliziranih in pragmatičnih diskurzov. V nadaljevanju razprave povzema *White* glavne ugovore zoper tropološko analizo pripovednega modusa historiografskega pisanja in jih nato po vrsti ovrže. Osrednja poanta njegove razprave ostaja torej interes za "sfabriciranost, narejenost" tovrstnega diskurza ter misel, da mora biti sodobna literarna teorija (izpostavi predvsem semiotiko in "neoretoriko") pristojna tudi za teorijo zgodovine, historične zavesti in historičnega pisanja.

Nasprotno pa je medievallist *Brian Stock* kritičen do

takšnega solipsističnega zasu-ka historiografskih samopremislekov in naraščajočega vala skepticizma v humanistiki. Sam se navdihuje pri izročilu nemške filologije (*Curtius*, *Auerbach*, *Spitzer*) in kulturne zgodovine (*Burckhardt*, *Huizinga*, *Kantorowicz*) ter je kritičen tudi do predstavnikov francoskih *Annalov* ravno zaradi zanemarjanja kulturnozgodovinskih tem. Povsem odkrito se zavzema za vrnitev k staromodni eksplikaciji, ki vključuje številna empirična dejstva in empirične vozle za njihovo povezovanje. Kot dodatno možnost vidi svojo interpretativno strategijo, ki jo razume kot kombinacijo subjektivnosti literarnega in objektivnosti historičnega. Opre jo še na moderne teorije konstruiranja univerzumov smisla (*N. Goodman*, *D. Davidson*), da bi se tako ognil pastem deterministične razlage, in jo tudi praktično uporabi za osvetlitev ključne vloge pismenosti kot poznosrednjeveškega pojava pri nastanku moderne novoveške zavesti.

Manj prepričljiva je *Martha Nussbaum*, ki skuša prav tako preseči koncept avtonomne estetske umetnine in postavlja torišče svojega delovanja v presečišče literarne teorije z etično problematiko. Avtorica je kritična do dekonstrukcije, češ da zanemarlja to plast literature, in skuša sama obravnavati čustva, misli in akcije literarnih oseb iz Jamesovih *Ambasadorjev* v etičnem kontekstu. Osvežilna v njenem precej konvencionalnem, staromodnem modelu raziskave je nemara zamišl, da bi literarna teorija s proučevanjem velikih del lahko vodila tudi k rekonceptualizaciji etične teorije.

Naslednja dva spisa sta prejšnjemu v bistvu antitetična in na podoben način reflektirata pomen, mesto in vlogo dekonstrukcije v sodobni literarni teoriji, ne da bi se njuni stališči pri tem povsem pokrivali. – *Geoffrey H. Hartman* skuša najprej umestiti dekonstrukcijo v intelektualno izročilo ameriške literarne teorije in odkriva v new criticismu zgodnje zametke za njeno podlago. V drugem delu spisa pa nato zavrača najpogostejše napade nanjo in skuša tako indirektno artikulirati specifično dekonstrukcijo v spremenjenih okoliščinah, ki se kažejo v premestitvi interesa stroke od integriranja visoke modernistične umetnosti v kanon – k branju, ki je kanon vzpostavljalo in ga lahko tudi modificirala, k poudarjanju intertekstualnosti fikcije itd.

John Hillis Miller je v svojem razmisleku hkrati širši in bolj precizen. Tudi sam ugotavlja v literarni teoriji spremembe, ki se kažejo v usmeritvi raziskovanja na relacije jezika z nečim drugim (kar je lahko bog, narava, družba, zgodovina, sebstvo), v razcvetu lacanovstva, feminizma, marksizma, foucaultovstva in v nekakšni ponovni oživitvi v biografskih, tematskih, literarnozgodovinskih orientacij iz obdobja pred nastopom new criticisma. De Manova ironična napotitev k dekonstrukciji kot "imperialističnemu polaščanju literature z metodo retoričnega branja" se po letu 1979 kljub obilnemu govorjenju o metodah dekonstrukcije sicer res ni praktično, aplikativno udejanila, vendar pa vidi Hillis Miller, ki parafrazira de Mana, prihodnost literarne teorije prav v posredovanju

(mediation), dialektičnem prepletanju retoričnega proučevanja in t. i. "zunanjih" (extrinsic) pristopov. Trenutni položaj humanistike v ameriskem prostoru je v ekonomskem smislu kar preveč obroben, a tudi preobražanje tradicionalne ameriške literarnovedne doktrine in razpad kanona, ki sta ju po njegovem inducirala new criticism in uveljavitev primerjalne književnosti, skupaj s spremenjeno socialo (hitrim množenjem fakultetnih izobražencev, večjezičnostjo družbe itd.) in vsesplošno internacionalizacijo humanistike so okoliščine, ki zahtevajo ponovno definicijo sodobne usmeritve stroke. Ta naj še vedno teži k ohranitvi "arhivov", vendar naj spodbuja redefiniranje tradicije in drugačno branje ter razširitev kanona z vidika na novo uveljavljajočih se socialnih skupin. Sklepna poanta pa zveni pravzaprav neomarksovsko: poleg arhivskega spominjanja naj literarna veda v svetu prevlade množičnih medijev nauči predvsem kritičnega branja, prvega sredstva za boj z "ideologijo".

Prispevek *Hansa Roberta Jauša* ima obratno, retrospektivno noto. Gre za nekakšen compte rendu zaslužnega znanstvenika, koncentriran samoprikaz najpomembnejših postaj lastnega literarnovednega udejstvovanja, poročilo o projektih in raziskavah konstantne šole (katere soustanovitelj je) in torej prerez dela povojnega razvoja literarne vede, ki ga je sam imenoval zamenjava paradigme (po Kuhnju), v njem aktivno sodeloval ter ga tudi institucionalno utrdil in podprl.

Naslednji dve razpravi sta praktični demonstraciji lite-

rarnoteoretskih teženj, ki jih artikulirajo posebne družbene skupine in o katerih govori Hillis Miller v svojem sestavku. V obeh primerih gre za t. i. ženske študije. *Catharine R. Stimpson* kritično analizira delo predhodnice ženskega gibanja *Virginie Woolf A Room of One's Own* in njen liberalni, humanistični angažma. Spričo kompleksnosti ženskih pozicij v svetu, pripadnosti različnim razredom in okoliščinam, političnim, kulturnim in drugim razmeram se zavzema za kritično metodo, ki jo imenuje z neologizmom "heterogeneity" in jo tudi sama prakticira. To je metoda, ki razbira razlike med ženskami, ki jih povzročajo telesa in družba, ter razbija vsakršno monolitno mišljenje o ženskah.

Sandra M. Gilbert in *Susan Gubar* pa v preglednem orisu sodobnega feminističnega pisanja predlagata dihomično klasifikacijo ženske kritike. Eno njeno vrsto predstavlja pretežno anglo-ameriška empirična kritika, ki sledi izročilu liberalnega humanizma. Drugo vrsto tvori precej drugačno, bolj solipsistično naravnano pisanje (politično transformativne aktivnosti nikakor niso v ospredju) avtoric, kot sta *Hélène Cixous* ali *Luce Irigaray*: čutno, igrivo, z referencami na erotično, užitek (*jouissance*) in na primarne ter sekundarne lastnosti ženskega telesa.

Jean-Marie Schaeffer skicira zanimivo (intertekstualno oz. transtekstualno) teorijo literarnih žanrov, ki naj poveča deskriptivno eksaktnost žanrskih klasifikacij. Tekstualno žanrskost je namreč po njegovem mogoče opisati v po-

lju transtekstualnih relacij, reduplikacij ali variacij predhodnih tekstov, ki funkcionirajo kot modeli ali norme. V grobem je mogoče ločiti dve vrsti funkcionalnosti transtekstualnih relacij, sintetično in analitično žanrskost, ki pa se lahko izmenjujeta tudi v istem besedilu. Dodatni kriterij je še status pravil – Schaeffer po Searlu vpelje distinkcijo med konstitutivnim in regulativnim pravilom – ki delujejo v tekstu na treh ravneh, na ravni diskurzivnega akta, na tematski in na formalni ravni. Schaeffer torej tudi na področju genologije ostaja na okopih sekularne literarne teorije, saj operira z revidiranim strukturalizmom, kombiniranim z logično analizo in filozofijo jezika.

Svojevrsten intermezzo (in ponovno "zunanj") ekstenzijo literarne teorije) predstavlja prispevek *Roya Schaferja*, ki razpravlja o ambigviteti interpretacij v klinični in praktični psihoanalizi. Obema je skupno soustvarjanje in medsebojno prepletanje interpretabilnih tekstov ali tekstov-kot-interpretacij; opravljata torej isto delo pod drugačnimi pogoji.

Wolfgang Iser je že drugi predstavnik konstanske šole v tem zborniku. V svoji razpravi predstavlja konspekt literarne antropologije, pri čemer v bistvu preureja, dopolnjuje in razširja svoje dosedanje delovanje z elementi formalne, novokantovske estetike, semiotike in neomarksizma v smislu "pluralizma in novega pragmatizma". Namesto avtonomne literarne umetnine in konceptov "poetičnosti" ali "literarnosti" raziskuje znakovno funkcijo medija ter pri tem upošteva

potrebe, ki jim medij streže. Funkcija po Iserju označuje vse, kar je temelj za tisto, kar je zunaj same literature kot fikcije. Način in sama narava uporabe fikcije pravzaprav odločata, kaj je fikcija, pri tem pa gre za 'interakcijo recipročne diferenciacije'. V nadaljevanju avtor podrobneje razvije pojmovno mrežo, v kateri imata ključni vlogi pojma fiktionalno (ki je medij imaginarnega) in imaginarno. Iz historijata pojma imaginarno sklepa, da gre zgolj za hevrstični konstrukt, zvarjen zato, da bi omogočil teorijo fiktionalnih del, vendar pa trdi, da tudi hevrstiko literarne antropologije tvori vzajemna igra fiktionalnega in imaginarnega. Med cilji in nalogami literarne antropologije ima po Iserju dodelava teorije kulture kot skupnega projekta vseh interpretativnih disciplin humanistike prednost pred (zlasti v Ameriki) oživljajočimi kritičističnimi težnjami in poskusi spreminjanja institucij ter monopolov moči, ki spominjajo na dogajanje s konca šestdesetih in začetka sedemdesetih let in ki obnavljajo staro iluzijo nekaterih literarnoteoretskih usmeritev.

Naslednje tri študije so, v primerjavi z vsebino prejšnjih prispevkov, bolj obrobne. - *Christopher Butler*, ki velja za rekonstruktivista, oponenta dekonstrukcije, skuša rekonstruirati beroči subjekt, češ da ni le nosilec razrednih relacij ali dominant, ideologij ali kontradiktorne seksualne identitete, temveč ga je vsekakor vredno ohraniti. Kljub temu pa napoveduje v bodoče intenzivnejšo interakcijo humanističnih in antihumanističnih teorij subjekta in usmeritev k

liberalnim in egalitarnim ciljem. - *Gerald Graff* razglablja o prihodnosti literarne teorije pri poučevanju literature in o konkretnem institucionalnem okviru zanj v ameriškem prostoru. Zavzema se za konfliktni model izobraževanja in nekakšen eklekticizem: nasprotujoče si teorije, kjer se literarni, kulturni in izobraževanjski konflikti, ki podčrtujejo profesionalne razlike, predelajo, naj postanejo del informirajočega konteksta literarne izobrazbe. - *Jonathan Culler*, že preizkušen pisec prikazov posameznih teoretskih opusov (kot npr. monografij o Saussuru in Barthesu), pa tokrat skicira osrednja teoretska vozlišča Paula de Mana in - navzlic škandalu zaradi obtožb o de Manovem medvojnem sodelovanju v kolaboracionističnem časopisu - poskuša dobronamerno ovrednotiti njegove najpomembnejše dosežke, ki se delno pokrivajo z razvojnimi lokom de Manove misli. To so po Cullerju: ponovno ovrednotenje alegorije, prevrednotenje romantike, identifikacija sorodstvenega razmerja med slepoto (blindness) in spoznanjem (insight) ter kritika Husserla, premik k retoričnemu branju (v kontaktu z Derridajem) in osredotočenje na jezikovne operacije ter končno še kritika estetske ideologije.

Rosalind Krauss predstavlja s svojim ironično provokativnim in do umetnostnih zgodovinarjev polemično naravnanim prispevkom ponovno osvežitev. Res pa je seveda, da se ne ukvarja neposredno z literaturo niti ne tematizira teoretskega "razmerja" z njo. V kritičnem pretresu knjige lacanovsko inspiriranega Normana Brysona o slikar-

stvu od Davida do Delacroixa, pretresu, ki priča o avtoričnem dobrem poznavanju teoretične psihoanalize in diskretnih afiliacijah novomarksovskih prvin, se odločno zavzame za teoretsko podkovano pisanje o umetnosti. Brysonovo prepletanje tekstualnega z vizualnim utemeljuje, po analogiji s knjigo, z dveh plati, z refleksijo mesta subjekta (po Lacanu) in (resda bolj shematično) s historičnega vidika; tako skuša nakazati na novo odprt analitični prostor, ki je kar se da daleč od Gombrichovih koncepcij.

Alastarja Fowlerja spis o prihodnosti teorije žanrov je vreden omembe predvsem zaradi ideje, da bi bilo treba celotno literarno teorijo predelati z vidika žanra, podobno kot je bila na začetku stoletja s teorijo množic predelana matematika. Zamisel je nemara sporna, vendar skupaj s prej skicirano Schaefferjevo razpravo posredno opozarja na ponovno vračanje literarnih teoretikov k področju, ki sta ga Wellek in Warren štela med "notranje" pristope, in na potrebo po njegovi rekonceptualizaciji. Manj spodbudne so avtorjeve rekonstruktivistične rešitve, ulete v provizorij "diferencialnih funkcij" in "konstrukcijskih tipov", saj so zaenkrat artikulirane predvsem v obliki odprtih vprašanj.

Prispevek *Gregorja L. Ulmerja* k 'aplicirani gramatologiji' je duhovita in sofisticirana avtorefleksija osebne skušnje v znanstvenem diskurzu, katere začetnik je bil že Barthes v *Fragmentih ljubezenskega diskurza* in kakršno v samosvoji različici goji npr. Hélène Cixous. Ulmerjevi fragmenti akademskega diskurza

ali – kot jih imenuje avtor – "mojazgodba" (mystory), pa artikulirajo že nadaljevanje Barthesa. "Mojazgodba" tako v esejistični obliki prisposablja kompleksno pozicioniranje subjekta znanosti v postmodernem diskurzu, krmari med psihoanalizo, feminizmom in anekdotično zbrkljarijo, zbrano spekulira o teoretski funkciji anekdot v poststrukturalizmu in jo poveže z videom. Aplicirana gramatologija si namreč prizadeva spraviti kritično teorijo na televizijo in pripraviti akademijo k pisanju z videom, saj se – in to je avtorjeva sklepna poanta – prav skoz "mojazgodbo" teorija prilega televiziji.

Naslednji dve razpravi sta v smislu afirmacije posebnih družbenih skupin komplementarni študijama Stimpsonove in Gilbertove ter Gubarjeve. – *Henry Louis Gates* poziva k ponovni definiciji kanonov in literarne teorije iz črne, afroameriške kulture ter k zaupanju vanjo, češ da črnega teoretika samo kritična aktivnost lahko odvrne od evrocentričnih hierarhičnih kanonov večinomoma belih moških in spodbudi dejansko komparativno in pluralistično koncepcijo institucije literature. – Razprava *Elaine Showalter* pa podaja prerez paralelnih zgodovin afroameriške in feministične literarne teorije zadnjih petindajset let, pri čemer jo zanima predvsem odnos do dominantne kulture. Čeprav avtorica problematizira paralelne ideje o unificiranem "črnem" in "ženskem" jazu, je po njenem mnenju kljub temu treba vztrajati pri spodbujanju družbenih sprememb.

Filozofska razprava *Arthurja C. Danta*, ki skupnim kom-

ponentam naravoslovne in "lepe" znanosti - percepciji, verjetju, sklepanju in akciji - dodaja še željo in čutenje, iz razlike med tema dvema tipoma podrobneje izpeljuje specifično lepe znanosti. Zaokroži jo v sklep, da propozicije, ki so predmet propozicijskih attitud, tvorijo holistične sisteme; za razumevanje ne zadošča, da vzamemo vsako posamič, ampak je treba upoštevati cel kompleks propozicij, o razlikah med njimi pa mora poročati zgodovina. In ker smo tudi sami strukturirani propozicionalno, teksti kot literarni izdelki pa so projekcije in ekstenzije združujočih struktur sebstva in življenja, ni presetljivo, da lahko postavi Danto literarno vedo za paradigmo humanistike.

Zbornik zaključuje aktualna tema o računalniških oziroma umetni inteligenci, literarni teoriji in teoriji pomena, ki sta jo obdelala Gregory G. Colomb in Mark Turner. Avtorja se navezujeta na analitično filozofijo jezika in spodbijata skupno osnovno podmeno umetno-inteligenčnih in literarnoteoretskih pojmovanj

pomena, da je pomen kompozicionalen, tj. sestavljen iz delov, in da je produkt določenega aspekta gramatike. Po njuni, nekompozicionalni teoriji obstaja pomen na vseh ravneh in v vsej strukturi ter nima delov, ampak aspekte. Ustrezna teorija pomena bo torej morala neizogibno pripeljati tudi do ponovnega premisleka teorij literature.

Zbornik je opremljen z urednikovim uvodom, predstavijo sodelujočih avtorjev in obsežnimi opombami, nima pa imenskega in stvarnega kazala, kar je za kolektivno publikacijo najbrž opravičljivo. Kljub temu, da so odgovori na osrednje vprašanje, ki ga odpira naslov, v glavnem formulirani bolj indirektno, in kljub že v uvodu omenjenim partikularizmom je splošni vtis, ki ga nakazuje zbornik, vendarle tak, da se področje literarne teorije nenavadno hitro avtonomizira. Kaj to pomeni za dogajanje v stroki kot celoti, pa bo navsezadnje pokazala prav prihodnost literarne teorije.

Alenka Koron

AMERIKA IN LEVICA

*Mednarodna konferenca
Avstrijskega društva za
ameriške študije
Univerza v Grazu,
20.-22. 11. 1992*

Ob 400-letnici odkritja Amerike si je Avstrijsko društvo za ameriške študije za svojo 19. letno mednarodno konferenco izbralo aktualno interkulturno temo 'Amerika in levica', v kateri naj bi bila zajeta levica v ZDA in njene

povezave z evropsko levico, v celotnem zgodovinskem razponu in vseh pojavnih oblikah v družbi in kulturi, obdelana pa naj bi bila interdisciplinarno.

Organizatorjema konferen-ce, dr. Walterju Grünzweigu in dr. Roberti Maierhofer z Inštituta za amerikanistiko Karl-Franzove univerze v Grazu se je posrečilo to zasnovo zelo uspešno uresničiti. Za sodelovanje sta pridobila vrsto mlajših in starejših, avstrijskih in ameriških strokovnjakov, povabljeni pa so bili tudi

KRONIKA